

**Lakivaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen
esityksen johdosta oikeustoimen kohtuullistamista koskevaksi
lainsäädännöksi**

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 16 päivältä joulukuuta 1981 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 247 (1981 vp.).

Valiokunta on eduskunnan päätöksen mukaisesti hankkinut hallituksen esityksestä perustuslakivaliokunnan lausunnon, joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina lainsäädäntöjohtaja Leif Sevón ja lainsäädäntöneuvos Kaarina Buure-Hägglund oikeusministeriöstä, oikeusneuvos Göran Portin korkeimmasta oikeudesta, kuluttaja-asiamies Gerhard af Schultén kuluttaja-asiamiehen toimistosta, apulaisprofessori Erkki Aurejärvi Helsingin yliopistosta, apulaisosastopäällikkö Hannu Pokela Keskuskauppakamarista, toimitusjohtaja Matti Aho Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitosta, lainopillinen asiamies, oikeustieteen lisensiaatti Stig Henriksson Teollisuuden Keskusliitosta, johtaja Guy Wires Suomen Tukkukauppiain Liitosta, hallintojohtaja Antti Arjanne Teknisen Tukkukaupan Keskusliitosta, varatoimitusjohtaja Kari Heikkilä Suomen Yrittäjien Keskusliitosta, johtaja Tapio Vasara Pienteollisuuden Keskusliitosta, toimitusjohtaja Ukko Laurila Vähittäiskaupan Keskusliitosta ja toimitusjohtaja Veikko Ahola Suomen Bensinikauppiain Liitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annettuun lakiin (oikeustoimilakiin) lisättäisiin yleinen sopimusehtojen kohtuullistamiseen oikeuttava säännös. Tämän säännöksen mukaan oikeustoimen ehtoa, joka on kohtuuton tai jonka soveltaminen johtaa kohtuuttomuuteen, olisi voitava sovitella tai jättää se huomioon ottamatta. Esityksen tarkoituksena on selvittää oikeutemme kantaa kohtuuttomien sopimusten ja muiden oikeustointien sovitteeluun ja siten ehkäistä kohtuuttomien ehtojen käyttöä.

Hallituksen esityksen mukaan oikeustoimilain nykyiset säännökset pantin tai muun va-

kuuden menettämisehdon kieltämisestä ja kilpailunrajoitus sopimusten kohtuullistamisesta jäisivät sanonnaltaan uudistettuina voimaan. Lisäksi ehdotetaan, että useimmat muualla laissa olevat kohtuullistamissäännökset muutettaisiin viittaussäännöksiksi oikeustoimilakiin. Lait on tarkoitus saattaa voimaan heti, kun eduskunta on ne hyväksynyt.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin viitaten pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Asettuessaan puoltamaan hallituksen esityksen hyväksymistä valiokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota seuraaviin näkökohtiin.

Suomen sopimusoikeus perustuu sopimusvapauden periaatteelle, johon liittyy pacta sunt servanda -sääntö, ”sopimukset on pidettävä”. Näitä periaatteita kaventavat kuitenkin oikeustoimen pätemättömyyttä sääntelevät normit, pakottavat sopimusten sisältöä sääntelevät säännökset sekä mahdollisuus sovittelalla kohtuuttomia sopimusehtoja.

Lainsäädäntöömme sisältyy lukuisia erityissäännöksiä, joiden nojalla tuomioistuimilla on mahdollisuus kohtuullistaa sopimusehtoja. Tämän lisäksi oikeuskäytännössä ja tietoisuudessa on yksimielisesti katsottu, että sovittelumahdollisuus ulottuu laajemmalle kuin erikseen säädettyihin tapauksiin. Sopimusehtoja on katsottu voitavan sovitella muissakin tapauksissa, mutta periaatteen sisältö ja sen rajat ovat jääneet epätasällisiksi, erityisesti oikeuskäytännön vähäisyyden vuoksi. Uudella kohtuullistamissäännöksellä tavanomaiseen oikeuteen kuuluva sääntö siirretään kirjoitettuun lainsäädäntöön. Näin jo vakiintunutta oikeusperiaatetta selkeytetään ja täsmennetään. Tältä kannalta katsottuna uudistus on luonteeltaan lähinnä juridistekninen täydennys, mutta periaatteelliselta kannalta kuitenkin merkittävä lainsäädäntötoimi.

Valiokunta on tarkastellut asiaa myös pienyrittäjän ja yrittäjän suojausjärjestelmien kannalta. Tältä osin hallituksen esityksellä toteutetaan

asiaa selvitelleen yrittäjansuojatoimikunnan ehdotuksista tärkeä ja kiireellinen osa, jonka yleisesti katsotaan olevan parannus nykyiseen tilanteeseen verrattuna.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan myös yrittäjansuojan kannalta tärkeiden vakioehtojen osalta on viime aikoina tapahtunut jossain määrin myönteistä kehitystä. Tähän on vaikuttanut muun muassa Keskuskauppakamarin yhteyteen perustetun yrittäjien sopimuslautakunnan toiminta, jonka työtä nyt puheena olevan hallituksen esityksen perustelut ovat osaltaan edesauttaneet.

Valiokunnan käsityksen mukaan yleiseen muotoon laadittu oikeusnormi ei kuitenkaan takaa pienyrittäjille riittävää ja tehokasta oikeussuojaa. Näin ollen valiokunta kaiken saamansa selvityksen perusteella ja perustuslakivaliokunnan lausuntoon yhtyen katsoo, ettei käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvän lainsäädännön hyväksyminen vielä ratkaise kaikkia yrittäjansuojaan liittyviä ongel-

mia, vaikka yleisen kohtuullistamissäännösten hyväksyminen sinänsä onkin oikeansuuntainen toimenpide. Tämän vuoksi valiokunta, kun pienyrittäjä ei aina ole sopimusosapuolena tasavertaisessa asemassa sopimuskumppaniinsa nähden, edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisesti muihinkin yrittäjansuojaa tehostaviin lainsäädäntötoimiin.

Lakiehdotusten yksityiskohtien osalta valiokunta ehdottaa, että toisen, kolmannen ja neljännen lakiehdotuksen viittaussäännöksissä olevat muodolliset virheet korjattaisiin.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvistä lakiehdotuksista ensimmäinen, viides, kuudes, seitsemäs, kahdeksas ja yhdeksäs hyväksyttäisiin muuttamattomina ja että toinen, kolmas ja neljäs lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

2.

Laki

velkakirjalain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 31 päivänä heinäkuuta 1947 annetun velkakirjalain (622/47) 8 § näin kuuluvaksi:

8 §

Velkakirjan kohtuuttoman ehdon sovittelusta on voimassa, mitä varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetussa laissa (228/29) on säädetty.

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä.)

3.

Laki

osamaksukaupasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan osamaksukaupasta 18 päivänä helmikuuta 1966 annetun lain (91/66) 7 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

7 §

Osamaksukauppaan liittyvän kohtuuttoman ehdon sovittelusta on voimassa, mitä varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetussa laissa (228/29) on säädetty.

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä.)

4.

Laki

vakuutusopimuslain 34 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 12 päivänä toukokuuta 1933 annetun vakuutusopimuslain (132/33) 34 § näin kuuluvaksi:

34 §

Vakuutusopimuksessa olevan kohtuuttoman ehdon sovittelusta on voimassa, mitä varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetussa laissa (228/29) on säädetty.

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 1982

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Elo ja jäsenet Eenilä, Hirvelä, Jaakonsaari, Kuoppa,

Mäkynen, Nieminen, Pesälä, Petäjäniemi, Pukio, Rautiainen, Rytönen, Skinnari ja Starast.

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä,
2 päivänä kesäkuuta 1982

Lausunto n:o 3

Lakivaliokunnalle

Lakivaliokunta on kirjeellään 9 päivänä helmikuuta 1982 pyytänyt perustuslakivaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 247 (1981 vp.) oikeustoimen kohtuullistamista koskevaksi lainsäädännöksi. Asian johdosta ovat olleet kuultavina lainsäädäntöjohtaja Leif Sevón ja lainsäädäntöneuvos Kaarina Buure-Hägglund oikeusministeriöstä, oikeustieteen tohtori Erkki Ailio laintarkastuskunnasta, professori Pirkko-Liisa Aro, oikeustieteen tohtori Erkki Aurejärvi, professori Mikael Hidén, professori Antero Jyränki ja professori Ilkka Saraviita. Käsiteltävään asiaa yksinomaan valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan oikeustoi-
milakiin lisättäväksi yleinen säännös oikeustoi-
mien kohtuuttomien ehtojen sovittelusta. Esi-
tyksen tarkoituksena on täydentää ja selvittää
nykyistä lainsäädäntöä, johon sisältyy säännök-
siä tiettyjen oikeustoimityyppien kohtuullista-
misesta. Hallituksen esityksen mukaan voitai-
siin sovittaa tai jättää huomioon ottamatta
oikeustoimen ehto, joka on kohtuuton tai jon-
ka soveltaminen johtaisi kohtuuttomuuteen.
Voimassa olevien säännösten mukaan sovittelu
tulee yleensä kysymykseen vain mikäli ehdon
soveltaminen johtaisi ilmeiseen kohtuuttomuus-
teen. Tosin oikeustieteessä jo nyt valiokunnan
saaman selvityksen mukaan katsotaan, että koh-
tuuttoman sopimusehdon sovittelu tuomioistui-
missa on mahdollista. Uutta sovittelusäännös-
tä olisi esityksen mukaan sovellettava myös en-
nen lain voimaantuloa tehtyihin oikeustoi-
miin. Hallituksen esityksen mukaan korvattaisiin
myös eräitä voimassa olevia säännöksiä oikeus-
tointen kohtuullistamisesta viittaussäännöksillä
ehdotettuun yleiseen kohtuullistamissäännök-
seen oikeustoi-
milain 36 §:ssä. Kun näin muu-
tettavaksi ehdotettujen säännösten mukaan so-
vittelu voi tapahtua vain oikeustoimen ehdon

soveltamisen ollessa ilmeisen kohtuutonta, esi-
tys merkitsee lakiin kirjoitettujen kohtuullista-
mismahdollisuuksien laajentamista myös näiltä
osin, koska ehdotuksen mukaan kohtuullista-
minen olisi mahdollista muunkinlaisen kuin
ilmeisen kohtuuttomuuden osalta.

Hallituksen esityksen mukaan lakiehdotuksia
sovellettaisiin myös ennen niiden voimaantuloa
tehtyihin oikeustoi-
miin. Valtiosääntöoikeudelli-
seen tarkasteluun on hallituksen esityksen joh-
dosta aihetta siltä osin kuin on kysymys voi-
massa olevan lainsäädäntö- ja oikeuskäytännön
mukaisen kohtuullistamisvallan ylittävästä
puuttumisesta tehtävien tai jo tehtyjen oikeus-
toimien ehtoihin. Puuttuminen yksityisoikeu-
dellisten, varallisuusarvoisten oikeustoimien eh-
toihin saattaa olla hallitusmuodon 6 §:n mu-
kaisen omaisuuden suo-
jojan vastaista.

Viitaten mietintöönsä n:o 10 (1981 vp.),
jossa perustuslakivaliokunta edellytti, että hal-
litus ryhtyy kiireellisesti asianmukaisiin ja te-
hokkaisiin toimenpiteisiin yrittäjien turvaami-
seksi kohtuuttomilta sopimusehdoilta heidän
yrittäjän- ja toimintavapautensa varmistamiseksi,
perustuslakivaliokunta katsoo, että yrittäjien
suojaaminen kohtuuttomilta sopimusehdoilta
tavalla, joka on sopusu-
o-
innussa yrittäjänvapau-
den ja kuluttajien etujen kanssa, on tarpeelli-
nen ja kiireellinen toimenpide. Valiokunta to-
teaa, ettei käsiteltävänä olevaan hallituksen esi-
tykseen sisältyvän lainsäädännön hyväksymi-
nen vielä ratkaise kaikkia ongelmia, vaikka
yleisen kohtuullistamissäännösten hyväksymi-
nen sinänsä onkin oikeasuuntainen toimen-
pide.

Lainsäädäntökäytäntö

Sopimusten sitovuuden periaatetta voidaan
pitää sopimusoikeuden ja koko oikeusjärjestyk-
sen kulmakivenä. Sopimusten sitovuuden peri-

aatetta ei kuitenkaan ole käsitetty siten, että sopimuspuolet olisivat aina velvolliset noudattamaan sopimusta kokonaan riippumatta sopimusta tehtäessä vallitsevista olosuhteista ja myöhemmästä kehityksestä. Oikeustoimilakiin (228/29) sisältyy säännöksiä, joiden perusteella oikeustoimi voidaan selittää pätemättömäksi tai tehottomaksi. Sopimusvapauteen ja sopimusten sitovuuteen on puututtu myös sääntelemällä sopimusten sisältöä pakottavin säännöksin uhalla, että pakottavien säännösten vastainen sopimus on siltä osin pätemätön. Tällaisia määräyksiä on esimerkiksi vakuutus sopimuslaissa (132/33), huoneenvuokralaissa (82/61) ja kuluttajansuojalaissa (38/78). Lisäksi tuomioistuimille on annettu tai ne ovat katsoleet itsellään olevan oikeuden sovitella kohtuuttomia oikeustoimen ehtoja. Oikeustoimen kohtuuttomia ehtoja sovitteluun oikeuttavia säännöksiä on merilaissa (167/39), lapsen elatuksesta annetussa laissa (704/75), vakuutus sopimuslaissa (132/33), osamaksukaupasta annetussa laissa (9/66), velkakirjalaissa (622/47), huoneenvuokralaissa (82/61), tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin annetussa laissa (404/61), oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin annetussa laissa (656/67), työsopimuslaissa (320/70), maanvuokralaissa (303/74), kauppaedustajista annetussa laissa (389/75) ja kuluttajansuojalaissa (38/78). Näistä kohtuullistamissäännöksistä useimmat ehdotetaan muutettaviksi viittaussäännöksiksi oikeustoimilain 36 §:ään ehdotettuun yleiseen kohtuullistamissääntöön.

tai sosiaalisista näkökohdista vaikutteita saaneen lainsäädännön alalla. Toisaalta tätä oikeusperiaatetta ei voida tulkita niin ahtaasti, ettei se sallisi tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä taannehtivallakin säännöksillä selvittää ja täydentää voimassa olevia oikeussuhteita ellei siten aineelliseen oikeuteen tuoda mitään oleellisesti uutta (3/1960 vp. ja 5/1969 vp.). Noudatetun käytännön perusteella on selvää, että laillisesti tehtyjen oikeustoimien sisältöön voidaan vain rajoitetusti puuttua tavallisilla laeilla taannehtivasti. Hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset eivät tosin välittömästi puutu voimassa oleviin oikeustoimiin kieltämällä tai säätämällä pakollisiksi niissä joitakin ehtoja. Tuomioistuimille annetaan kuitenkin nimenomainen toimivalta muuttaa voimassa olevien sopimussuhteiden sisältöä siitä mitä osapuolet ovat laillisesti sopineet.

Valiokunta on toisaalta lausunnoissaan katsonut, että lain tai hyvän tavan vastaiset taikka kohtuuttomat oikeustoimet eivät nauti perustuslainsuojaa (3/1960 vp., 3/1963 vp. ja 10/1973 vp.). Lausunnossaan n:o 10/1973 vp. valiokunta totesi, etteivät kiskomista sisältävät ja kohtuuttomat ehdot nauti perustuslainsuojaa, joten hyvän tavan vastaiset ja kohtuuttomat sopimusehdot sitomattomiksi julistava laki voitiin säätää tavallisessa järjestyksessä varsinkin, jos tällaista puuttumista oli pidettävä yhteiskunnallisesti ja puuttumisen sosiaaliset päämäärät huomioon ottaen hyväksyttävänä.

Lakiehdotusten säätämisyjärjestys

Perustuslakivaliokunnan aikaisemmat ratkaisut

Täysin vakiintuneena voidaan pitää käytäntöä, että sopimus oikeuden sääntely sinänsä kuuluu tavallisen lainsäädännön alaan. Tavallisella lailla voidaan säätää oikeustoimien tyypeistä, tekemennettelystä, sallituista ja kieltetyistä ehdoista sekä tulkintaa koskevista kysymyksistä. Tällöin on kysymys sääntelystä, joka koskee vast'edes tehtäviä oikeustoimia. Puuttumista voimassa oleviin yksityisoikeudellisiin ja varallisuusarvoisiin oikeustoimiin ja niiden ehtoihin koskeva pääsääntö ilmenee valiokunnan useista lausunnoista, joiden mukaan meillä valitsevaksi tunnustetun oikeusperiaatteen mukaan uusi laki ei saa muuttaa tai järkyttää sitä ennen voimassa olleen lain pohjalla syntyneitä oikeussuhteita, ei edes sosiaalilainsäädännön

Käsiteltävänä olevat lakiehdotukset muodostavat kokonaisuuden, joka mahdollistaa laajan ja yleisen puuttumisen tehtyjen ja tehtävien oikeustoimien ehtoihin niiden kohtuullistamiseksi. Puuttumisen tavoitteita ei ole rajoitettu jonkin havaitun epäkohdan korjaamiseen tai oikeaisemiseen tai tiettyjen yleisten yhteiskunnallisten tavoitteiden toteuttamiseen. Puuttumista ei ole myöskään rajoitettu sopimussuhteisiin, joissa osapuolilla ei ole yhdenvertaista vaikutusmahdollisuutta oikeustoimen sisältöön. Kohtuullistamismahdollisuus ei rajoitu määrättyihin oikeustoimen ehtoihin tai määrätynlaisiin kohtuullistamisen seurauksiin. Ottaen kuitenkin huomioon hallituksen esityksen tavoitteet sekä *aikaisempi* lainsäädäntö- ja *oikeuskäytäntö* sekä toisaalta perustuslakivaliokunnan

edellä selostettu tulkintakäytäntö voidaan todeta, että tuomioistuimille ehdotettu valta puuttua tehtyihin oikeustoimiin on käytännön seuraamuksiltaan sillä tavoin vähäinen ja tavoittelee siinä määrin merkittäviä etuja, että ehdotus ei sinänsä vaadi perustuslainsäätämisyjärjestystä.

Ei ehdotetussa oikeustoimilain 36 §:ssä eikä hallituksen esityksen perusteluissa nimenomaisesti mainita, että kohtuullistaminen voisi merkitä jo tehtyjen suoritusten palauttamista. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan kuitenkin, että nykyisen oikeustoimilain 36 §:n mukaan ehdoitua suoritettua sopimussakkoa ei käy kohtuullistaminen, ja lausutaan, ettei vastaavaa säännöstä ole syytä ottaa yleiseen sovitteelusäännökseen. Kun nykyisessä oikeustoimilain 36 §:ssä puhutaan suoritettuna sopimussakon takaisinvaatimisesta, merkitsee perustelulausuma, paitsi palautusedellytysten väljentämistä sopimussakon osalta, myös vastaavanlaisen palautusmahdollisuuden hyväksymistä muissakin tapauksissa. Kun lakiehdotuksessa tai voimassa olevassa laissa ei ole nimenomaista säännöstä asiasta, palautusmahdollisuus jää yleisten oikeusperiaatteiden nojalla ratkaistavaksi. Kysymyksen tulevat ns. edunpalautusta koskevat oikeusohjeet, jotka meillä ovat kehittyneet lähinnä oikeuskäytännön kautta ja joiden mukaan pätemättömäksi todetun veloitteen nojalla tehdyt suoritukset ovat palautettavissa. Tilanne on tältä osin periaatteessa sama oikeustoimen pätemättömyysperusteesta riippumatta. Kun ei ehdotetussa oikeustoimilain 36 §:ssä eikä voimassa olevassa lainsäädännössä ole erityissäännöstä siitä, mitä ajanjaksoa palauttaminen voisi koskea, sovelletaan yleistä kymmenen vuoden vanhentumisaikaa. Periaatteessa edunpalautus tapahtuu ns. täyden korvauksen periaatteen mukaisesti, mutta kohtuullistamistapauksessa tuomioistuimen asiaksi jää harkita kohtuuttomuusarviointiin liittyen, millä ajanjaksolta ja missä laajuudessa aikaisemmat kohtuuttomaan ehtoon perustuvat suoritukset on palautettava.

Edellä mainitussa lausunnossaan n:o 10 (1973 vp.) koskien hallituksen esitystä maanvuokralain muuttamisesta perustuslakivaliokunta on todennut, että hyvän tavan vastaisen tai muun kohtuuttoman vuokra- tai maksuehdon perusteella saadut varallisuusedut eivät valiokunnan käsityksen mukaan nauti perustuslainsuojaa samalla tavoin kuin hyväksyttävällä tavalla hankittu omaisuus. Valiokunta katsoi,

ettei lakiehdotusta tarvinnut käsitellä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä, koska mm. kohtuuttomat ehdot eivät nauti perustuslainsuojaa. Perustuslakivaliokunnan mielestä tämä tulkintaperiaate soveltuu myös hallituksen esitykseen oikeustoimen kohtuullistamista koskevaksi lainsäädännöksi sisältyviin lakiehdotuksiin. Kohtuuttoman tai hyvän tavan vastaisen sopimusehdon nojalla kertyvälle varallisuudelle ei voida myöntää sitä oikeussuojaa, jota voimassa olevan oikeusjärjestyksen mukaisella tavalla kertynyt varallisuus nauttii.

Perustuslakivaliokunta on myös asian valtiosääntöoikeudellista merkitystä harkitessaan kiinnittänyt huomiota siihen, että siviilioikeuden yleisten periaatteiden mukaan on katsottava, että pätemättömyyden tai tehottomuuden sopimusehtoon perustuva saanto ei ole laillinen. Tähän arviointiin ei vaikuta se, että sopimuksen pätemättömyys tai tehottomuus todetaan vasta jälkikäteen. Oikeustoimen pätemättömyys oikeustoimilain 28—33 §:ssä säädetystä syistä ilmenee useimmiten vasta suorituksen tapahtuttua eikä tämä seikka estä vaatimasta suoritusta takaisin. Lisäksi kohtuullistamistapauksissa palautusvastuun rajoittaminen sosiaalisin perustein tulee vain verraten harvoin kyseeseen. Palautustilanteissa on palautusvelvollisuus useimmiten taloudellisesti vahvemmalla osapuolella. Kun oikeus perusteettoman suorituksen takaisinvaatimiseen eli edunpalautussaatava kuuluu loukatun osapuolen varallisuuteen, voidaan palautussaatava rinnastaa vahingonkorvaussaatavaan, joka niinkään kuuluu saamis-oikeutena haltijansa omaisuuteen. Tältäkin kannalta tarkasteltuna hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset eivät vaadi poikkeuksellista säätämisyjärjestystä.

Tämän vuoksi perustuslakivaliokunta katsoo, että hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus laiksi varallisuus-oikeudellisista oikeustoimista annetun lain muuttamisesta voidaan säätää valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä määrättyssä järjestyksessä. Koska muut hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset osataan vain joko viittaavat ensimmäiseen lakiehdotukseen tai merkitsevät voimassa olevien säännösten selventämistä tavalla, joka ei perustuslakivaliokunnan mielestä ole ristiriidassa perustuslain kanssa, valiokunta katsoo, että hallituksen esitykseen sisältyvät muut lakiehdotukset voidaan myös säätää valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä määrättyssä järjestyksessä. Hallituksen esityksessä on siihen sisältyvät laki-

ehdotukset esitetty säädettäväksi tavallisena lakina. Tarkastettuaan käsiteltävinä olevat lakiehdotukset perustuslakivaliokunta toteaa, ettei valiokunnalla ole niiden suhteen valtiosääntöoikeudelliselta kannalta muuta lausuttavaa, joten valiokunnan mielestä hallituksen esityksen mukaista säätämisyjärjestystä voidaan niiden osalta käyttää.

Edellä esitettyyn viitaten perustuslakivaliokunta kunnioittaen esittää,

että hallituksen esitykseen n:o 247 (1981 vp.) sisältyvät lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Perustuslakivaliokunnan puolesta:

Erkki Pystynen

Martti Manninen

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Pystynen, jäsenet Eenilä, Knuuttila, Laitinen, Luja-Pent-

tilä, Luttinen, Muroma, Männistö, Pelttari, Pursiainen ja Zyskowitz sekä varajäsen Anna-Liisa Jokinen.
